
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2011:9

Skolavslutningar i kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2011:26 om Skolavslutningar i kyrkan. I motionen föreslås att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med ett diskussionsunderlag eller likvärdigt material när det gäller skolavslutningar i kyrkan. Utskottet menar att det med anledning av den nya skollagen behövs ett diskussionsunderlag eller likvärdigt material till stöd för församlingarna i deras arbete med skolan om skolavslutningar i kyrkan.

Utskottet föreslår att kyrkomötet bifaller motion 2011:26.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2011:26.

Motionens förslag

Motion 2011:26 av Wivianne Wetterling m.fl., Skolavslutningar i kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med ett diskussionsunderlag eller likvärdigt material när det gäller skolavslutningar i kyrkan.

Bakgrund

Motionärerna uppmärksammar den debatt som pågår i skolor, församlingar och massmedia som handlar om skolavslutningar i kyrkan.

Skollagen

1 juli 2011 trädde en ny skollag i kraft. I lagen skiljs undervisning ut som en specifik del från det större samlingsbegreppet utbildning. Undervisning handlar ofta om lärarledda aktiviteter i klassrummet, medan utbildning är ett vidare begrepp som även rymmer den övriga skolverksamheten.

I skolor med offentlig (kommunal) huvudman får ingen del, vare sig utbildning eller undervisning, ha konfessionella inslag (1kap.6§). Skollagen är tydlig när det gäller skolavslutningar, varken utbildning eller undervisning får ha konfessionella inslag. I fristående skolor ska undervisningen också vara ickekonfessionell medan utbildningen i övrigt får ha en konfessionell inriktning. Det är dock frivilligt för eleverna att delta i de konfessionella inslagen.

När det gäller skolor med kommunal huvudman kan man tolka det så att avslutning i kyrkan inte kan ske under skoltid. Det föreligger ändå rekommendationer om skolavslutning på Skolverkets hemsida, utifrån den tidigare skollagen. Dessa rekommendationer konstaterar:

Om skolavslutningen är obligatorisk för eleverna är det en del av utbildningen och därmed ställs samma krav på skolavslutningen som gäller för undervisning i skolan. Skolan bör därför utforma en skolavslutning så att varje elev kan delta och så att inte eleverna utsätts för ensidig påverkan för den ena eller den andra trosriktningen. Utgångspunkten är således att alla elever skall kunna delta i en skolavslutning. Det är viktigt att rektorn har kontroll över avslutningens innehåll och utformning. Utformas skolavslutningen så att tonvikten ligger på traditioner, högtidlighet och den gemensamma samvaron och att det inte förekommer några religiösa inslag såsom bön, välsignelse eller trosbekännelse, kan skolavslutning ske i kyrkan.

Samtidigt som skollagen ger strikta direktiv vad gäller avslutning i kyrkan skapar Skolverkets rekommendationer större möjligheter.

FN:s barnkonvention

Skollagen är inte det enda styrdokument som skolor och kyrkor har att ta hänsyn till. FN:s konvention om barnets rättigheter, antagen av FN 1989, slår fast att barnet har vissa obestridliga politiska, medborgerliga, sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter. Sverige var ett av de första länderna som ratificerade konventionen. Staten, men också samhället i sin helhet – skola, myndigheter, ideella organisationer – har ett ansvar för att barnets rättigheter tillgodoses och främjas. I artikel 14 fastslås att barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet ska respekteras. I samma artikel kan man också läsa om respekt för ”vårdnadshavarens rättigheter och skyldigheter att på ett sätt som är förenligt med barnets fortlöpande utveckling ge barnet ledning då den utövar sin rätt”.

Sveriges Kristna Råd

Svenska kyrkans arbete med skolfrågor sker i ekumenisk anda genom Sveriges Kristna Råd (SKR) via *Programmet Kyrka – Skola*. I ansvaret för kyrkornas gemensamma skolarbete ligger bland annat uppgiften att föra dialogen med Skolverket. SKR har också tagit fram ett grundutbildningsmaterial för skolkyrkoarbetet, *Den blomstertid nu kommer...* (2007). Materialet vill inspirera kyrkornas medarbetare att möta människor i skolans miljö och ge redskap för reflektion och ekumeniska samtal om förhållningssätt i skolan. I anknytning till utbildningsmaterialet har församlingsmedarbetare över hela landet inbjudits till kurser i ämnet. Kurserna har tillsammans samlat cirka 1 500 deltagare. Under 2010 följdes studiematerialet upp av *Den blomstertid nu kommer... fördjupande texter*, en antologi med texter som på olika sätt reflekterar över mötet kyrka – skola.

Möte mellan skola och kyrka

I boken *Skola och kyrka möts* beskriver författaren Albin Tanke hur ett samarbete mellan kyrkan och den icke-konfessionella skolan kan se ut. Författaren visar på ett möjligt förhållningssätt inför ett samarbete samt delar konkreta förslag på olika arbetssätt.

Barn och unga 0–18 år

På kyrkokansliet pågår arbete inom programmet *Barn och unga 0–18 år*. Programmet kommer att avslutas med en konferens, *Barn och unga – ärkebiskopens konferens 2012*. Konferensen består av tre delar: barns andliga utveckling, barn i

utsatta situationer och barns kraft och förmåga. Vid mötet skall det föreligga teologiska, diakonala, pedagogiska och kommunikativa utgångspunkter för fortsatt arbete med barn och unga. Här ingår andlig utveckling och religionsfrihet, alltså frågor som berör skolan.

KI 2011:9

Utskottets överväganden

Skolavslutningar i kyrkan

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar bifalla motion 2011:26.

Utskottet delar motionärernas syn att skolavslutningar är ett värdefullt möte mellan barn, unga, deras föräldrar, lärare och församling. För dessa möten behöver skola och församling finna bra samarbetsformer. Skolarbetet är ekumeniskt på alla nivåer i Svenska kyrkan och samordningsansvaret ligger hos Sveriges Kristna Råd.

Den 1 juli 2011 trädde en ny skollag i kraft som inte tillåter några konfessionella inslag i den kommunala skolans undervisning och utbildning. Det finns ändå möjlighet att förlägga skolavslutningar till kyrkan under förutsättning att tonvikten ligger på traditioner, högtidlighet och den gemensamma samvaron och att det inte förekommer sådana religiösa inslag som bön, trosbekännelse och välsignelse.

Under *De ungas kyrkomöte 2011* uppmärksammade Svenska Kyrkans Unga motion 2011:26. I deras positiva yttrande över motionen står det "Svenska Kyrkans Unga vill gärna fortsätta med skolavslutningar i kyrkan men ser vikten av ett diskussionsmaterial som gör diskussionen bättre." Svenska Kyrkans Unga skriver också att, "om barn har rätt till andlig utveckling måste de också få känna på de heliga rummen".

Med anledning av den nya skollagen behövs ett diskussionsunderlag eller likvärdigt material till stöd för församlingarna i arbetet med skolan om skolavslutningar i kyrkan.

Utskottet tillstyrker motion 2011:26.

Uppsala den 30 september 2011

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Ann-Sofie Nelstrand, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Cecilia Brinck, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mary Österström, Kjerstin Sörngård Thulin, Helena Nordvall, Christer Björk, Kerstin Bodell, Elisabeth Rydström, Kekke Paulsson, Kerstin Rossipal, Anna Ekström, Stig Domargård, Ann-Ida Fehn och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.